

Kønsidentitet og kønsuoverensstemmelse

V/ Thue Sommer,
pædagogisk vejleder,
seksualvejleder og Master i sexologi,
Langagerskolen, Aarhus




Gudinden
Maler af Osvatci

1

Dagens indhold

- Tal og statistikker
- Identitet
- Kønsidentitet og kønsforståelser
- Kønsuoverensstemmelse
- Praksis
- Udfordringer
- Spørgsmål



2

Hvorfor er dette interessant?

- 10-27% af børn der henvises til sexologiske klinikker med kønsuoverensstemmelse bliver transkønnede senere i livet (de Vries et al. 2010)
- Mange har en underliggende komorbid psykiatrisk sygdom
- I 2019 havde ca. 50% af de henviste børn og unge i DK en komorbiditet - heraf ca. 30% med ASF (Rasmussen, 2019)



3

Tal og statistikker

Center for Kønsidentitetsforhold, Rigshospitalet

- I 2021 modtog CKI i alt 362 henvisninger.



Kilde: CKI, Rigshospitalet

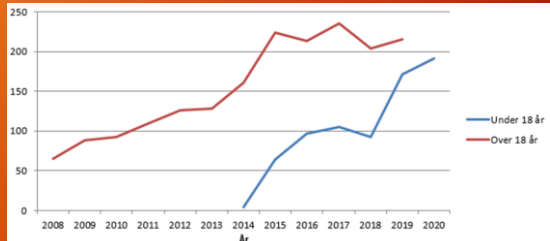


4

Tal og statistikker

Center for Kønsidentitetsforhold, Rigshospitalet

- Henvisninger 2008-2020 – fordeling under/over 18 år.



Kilde: CKI, Rigshospitalet



5

Identitet

- Identitet er et begreb, der anvendes om de træk ved en person, der tilsammen kendetegner eller afgrænser personen som forskellig fra andre. I denne betydning svarer begrebet på mange måder til 'personlighed' og 'karakter'. (Kilde: Den Store Danske)
- En persons identitet dannes i en sammenhængende biologisk, psykologisk og social proces. (Indbefatter bl.a.: dannelse af kropsbillede, udvikling af selvbevidsthed, selvrefleksion og selvidentitet, kønsidentitet, social rolle)
- En proces der varer ved - men man opfatter sig som den samme



6

Kønsidentitet



- Et komplekst bio-psyko-socialt fænomen
- Fundamental vigtigt i fht. et barns selvopfattelse
- Som regel etableret ved 3-4 års alderen
- De kønsrelevante kerneområder er ikke færdigetablet før slutningen af teenageårene-begyndelsen af 20'erne.

7

Kønsidentiteter og kønsforståelser

(fra LGBT+ hjemmeside)



- **Kønsidentitet** = oplevelse af sit køn og sin krop samt måder at udtrykke sit køn på.
- Identitet også påvirket af forståelse for køn og kønsidentiteter
- **Binær kønsforståelse**
 - uafhængige og modsatte former af femininitet og maskulinitet
 - ciskønnet eller transkønnet
- **Non-binær kønsforståelse**
 - variationer af kønsidentitet, mere og andet end kvindeligt og mandligt køn, identifikation som begge køn, hverken-eller eller noget i mellem

8

Kønsforståelse og sprog



- Kønsidentitetsforståelse → kønsidentitetsforhold (evt. med kønsuoverensstemmelse)
- Tildelt køn ved fødslen
- Andet køn fremfor modsatte køn
- I behandling/samtaleforløb ift. kønsbekræftelse



9

Kønsforståelse og sprog



- Hvilken tiltale: Han/ham/hans; Hun/hende/hendes; Hen/hen/hens; dem/dem/deres?

Kaere Thae;

Tak for din henvendelse. Det er fedt at se at du helt tydeligt har tænkt over kønsdivers sprogbrug. Det er jeg stor fan af.

Du har helt ret i, at når du bruger pronominer i 3. person ental, så bytter man han/ham/hans og hun/hende/hendes ud med dem, dem eller deres og hen/hen/hens. Men snakker vi om pronominer i 1. person ental og 2. person ental - så siger gælder de samme regler for alle: nemlig jeg/mir/mine el. mit og du/din/dine el. dit.

Så det eneste du skal være opmærksom på, er altså "bare" at skifte han/hun ud med det pronomen personen bruger i 3. person ental - resten følger de klassiske regler.

Mange hilsner



Alex L. Delamare
Projektleiter
Phone: (+45) 54 30 00 84
E-mail: AD@igbt.dk
Transit.kbh@igbt.dk
Promovener: do/dem I han/hun

Vestergade 18E, 1456 København K
Office Phone: (+45) 33 13 19 48
www.leibniz.dk

SPØRG !

10

Kønsopfattelser / definitioner

(fra LGBT+ hjemmeside)

[illegible][illegible]

11

Seksuel profil af voksne med ASF

Forskning ved Isabelle Hénault, Tony Attwood, Center for Autisme, The Redpath Center

- 131 voksne, 88 M+43K, 18-68 år, 126 med AS og 5 med HFA, 6 nationaliteter, 60 singler og 71 i forhold.
- En stor del er utilfredse med body image + har lavt selvværd
- Fleksible omkring seksuel orientering, køn og seksuelle fantasier
- Ingen kulturel forskel i fht. lande eller køn

12

Kønsuoverensstemmelse/transkøn



- DSM-V: Kønssydfori (tidl. Kønsidentitetsforstyrrelse)
- ICD-10: Kontakt på grund af kønsidentitetsforhold (tidl. Kønsidentitetsforstyrrelse/transsexualitet)
- ICD-11: Nyt kapitel om seksuel sundhed – her bliver transkønnethed til kønsuoverensstemmelse

13

Kønsuoverensstemmelse/transkøn



- Kernesymptomer
 - Et ønske om at leve og blive accepteret som et medlem af det modsatte køn
 - Følelse af ubehag ved eller modvilje mod ens anatomiske køn
 - Ønske om kirurgisk indgreb eller hormonbehandling
 - Må ikke være et symptom på anden psykiatrisk lidelse el kromosomal afvigelse
- Teorier: **Queer** (Judith Butler bla. inspireret af Michael Foucault)
- Forekomst: (MtK) 0,005-0,014% (de Vries et al. 2010) – 0,05 (Sexus, 2019)
(KtM) 0,002-0,003% (de Vries et al. 2010) – 0,05 (Sexus, 2019)
- Anden kønsidentitet: nonbinær - 0,14% nbm - 0,30%nbk (Sexus, 2019)
- MtK:KtM → 1:1-6:1 (Cohen, Kettenis & Gooren, 1999; Zucker & Lawrence, 2009)

14

Fordeling - Center for Kønsidentitet (CIK, Rigshospitalet)

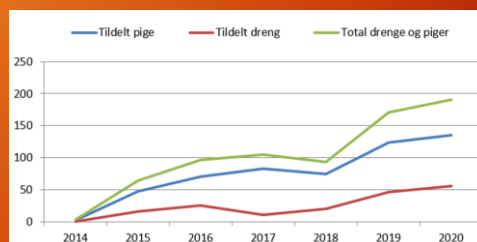


Kilde: CKI, Rigshospitalet

MtF: Male to Female
FtM: Female to Male

15

Fordeling - Center for Kønsidentitet (CIK, Rigshospitalet)



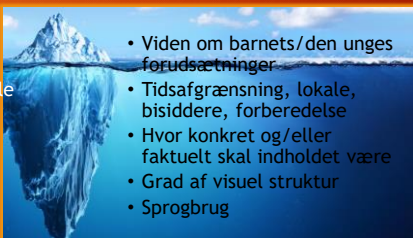
Kilde: CKI, Rigshospitalet

16

Egen praksis



- Samtaler med de unge
- Samtaler med pårørende
- Rådgivning til fagprofessionelle
- Forarbejde inden intervention/samtaler:



17

Infobrev

- Motivation
- Forventning
- Overblik
- Præsentation

Høj YY

Vi vil skal have samtaler om at være transkønnet og have autisme.

Vi skal snakke om forskellige emner i samtalerne, der alle handler om det at være ung og være i gang med at være en teenager.

Til hver samtale medbringer jeg en dagorden.

Hver samtale varer ca. 45 minutter - 1 time.

Jeg har i første omgang altså for til 4 samtaler. Herefter samtalerne skal være, kan du se i kalenderen herunder. Vi har indsat i kalenderen af 4. samtale og derfor sammen med kalenderen af opfølgende.

1. samtale er d. 21. august kl. 11 - ca. 12.30 af opfølgende
2. samtale er d. 28. august kl. 14 - ca. 15.30 af opfølgende
3. samtale er d. 11. september kl. 10 - ca. 11 på af opfølgende
4. samtale er d. 18. september kl. 11 - ca. 12.30 af opfølgende

Med venlig hilsen,
Thue Sommer (du hører jeg er herunder)

Thue Sommer
Førsteassistente i psykiatri, seksuallæge og
Mester i seksualitet
Arbejder på Lægeklinikken, hvor jeg vejleder og underviser
medarbejdere (særligt om seksualitet).

Jeg arbejder også med opgaver andre steder. Det er f.eks.:

- Rådgivning og vejledning til medarbejdere på andre klinikker, især vedrørende for børn og unge, især vedrørende for seksualitet og seksualitet for voksne
- Samtaler med børn, unge og voksne - særligt om seksualitet, men også om andre emner som f.eks. angst, søvnproblemer, venskaber, håndtering af stress, strategier og mere af sociale sammenhænge m.v.
- Holder foredrag og foredrag.
- Har skrevet en bog og lavet et spil om seksualitet.

(Om seksualitetslæge og Mester i seksualitet ved jeg meget om alle mulige forskellige spørgsmål om seksualitet og ting som har med seksualitet at gøre)

18

Dagsorden

Dagsorden til samtale d. 26. marts 2021

1. Præsentation af Thue og formål med samtaler.
2. Forløb ved sexologisk center Aalborg.
 - Hvilke forventninger har du haft til forløbet?
 - Hvad fik du at vide ved første samtale?
3. Hvordan ser du forskel på en kvinde og en mand?
4. Hvad er køn for dig?
5. Dit kønsudtryk (udadtil) – din følelse (indadtil) set i relation til køn.
 - Hvordan hænger det sammen?
 - Hvordan er du udsat/forvret?
6. Næste samtale

1. Samtale med Thue

Vi skal i dag snakke sammen om:

- Hvorfor skal vi have samtale?
- Udfylde noget af et spørgeskema
- Hvad er seksualitet og hvordan definerer man sin seksualitet?
- Spørgsmål til Thue (hvis du har nogle?)
 - Der findes ingen dumme eller pinlige spørgsmål
- Evaluering – hvordan var samtalen i dag?

Jeg stiller dig nogle spørgsmål, som du skal forsøge at svare på.

Måske kender du ikke svaret på alle de spørgsmål, jeg stiller, men det er bare helt ok.

Husk: Der findes ingen pinlige eller dumme spørgsmål.

19

Emner jeg taler om



- Udvikling af kønsidentitet hos mennesker med ASF
- Kønsoplevelser over tid
- Kønsopfattelse
- Hormonelle virkninger og forandringer i krop ved hormonbehandling
- Seksuelle erfaringer
- Onani og seksuelle hjælpemidler
- Forventninger i fht. kæreste, intimitet og samleje.
- Seksuelle fantasier og lystfølelser
- Venner og interesser
- Kærester og datingsider
- Seksuel orientering
- Forestillinger om fremtiden uden/ved forandring

20

Begrebsdefinitioner - sociale historier (fra egen undervisning af elever)

Køn på mange måder

- **Normer**, der handler om, hvad det vil sige at være dreng/pige kan kaldes kønsnormer.
- Men hvad betyder køn egentlig?
- I daglig tale forbinder man ofte køn med det biologiske køn, men er født med (penis eller skede).
- Men det er et ret fastlåst syn på køn. For en del mennesker, er det ikke så sort og hvidt. Deres oplevelse af deres køn - det man kan kalde deres kønsidentitet - er mere nuanceret.
- Køn er altså ikke én bestemt ting, men kan betyde noget meget forskelligt.

Biologisk køn: Det biologiske køn kommer til udtryk via:

- a) kønskromosomet, som er den del af en persons DNA, der bestemmer personens køn. En kvinde har to X-kromosomer, en mand har et X- og et Y-kromosom. Kønskromosomer kan ikke ændres.
- b) kroppens kønstegn, fx bryster og penis. Kroppstegn kan ændres fx ved hormonbehandling og operationer.

Oplevet køn: Det oplevede køn er det køn, som en person selv oplever at have.

Udtrykt køn: Det udtrykte køn handler om de måder, man udtrykker sit køn på: Navn, påklædning, adfærd, kropslige udtryk som fx frisør m.m.

Kønsidentitet: Den oplevelse, man selv har af sit køn. Den oplevelse kan adskille sig fra omverdens opfattelse. En persons kønsidentitet er en sammensætning af ens biologiske, oplevede og udtrykte køn.

21

Begrebsdefinitioner - sociale historier (fra egen undervisning af elever)

LGBT

LGBT+

- **Homoseksuel:** Tiltrækkes af samme køn (bøsere og lesbiske)
- **Biseksuel:** Tiltrækkes af begge køn
- **Heteroseksuel:** Tiltrækkes af modsatte køn
- **Transpersoner:** Betegnelsen er bred og rummer personer, hvis biologiske køn er i uoverensstemmelse med deres udtrykte eller oplevede køn. En transperson kan f.eks. være født som mand, men føler og klæder sig som en kvinde. Nogle transpersoner vælger at få hormonbehandling eller en kønskifteoperation.

22

Begrebsdefinitioner

HVAD ER KØNSUBEHAG OG TRANSKØNNETHED?

Det kan være svært at forklare præcist, hvad det vil sige, at have kønsubebehag (kønssubstol) eller være transkønnet, men mange beskriver det som, at ens køn ikke passer med hvordan ens krop ser ud.

Når et barn fødes, tildelles det et køn ud fra gentallernes udseende, og transkønnet kommer ofte til udtryk ved, at den transkønnede ikke kan identificere sig med dette tildelte køn. Den transkønnede kan måske have svært ved at genkende sig selv i spejlet og bryder sig ofte ikke om at se sine kønsorganer og tænker og cøfener sig anderledes end andre med samme tildelte køn.

Det kan påvirke situationer i hverdagen og kan opleves svært og frustrerende.

For mange betyder disse følelser, at det er svært at finde ro omkring sig selv og en kønsidentitet. Støtte fra de nærmeste størende (familie og næste venner) og hjælp og vejledning fra professionelle fagpersoner, der har erfaringer med at hjælpe børn og unge i lignende situation, kan derfor være en stor hjælp.

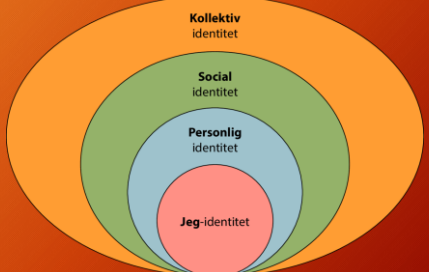
De fleste (ca. 75 %) med kønsubebehag i barndommen finder deres egen måde, at leve i overensstemmelse med deres tildelte køn.

Kønsidentitet er den opfattelse man har af, hvilket køn man er. For nogle passer den ikke med det køn, der er blevet tildelt ved fødslen.



23

Identitet

24

Hvordan kan den komorbide forekomst forklares? (Angst og depression)



- Nogle gange kan symptomerne være følge af stress i forhold til kønsidentitets problemer og krops dysfori
- Nogle gange er der tale om "selvstændig" komorbiditet mere uafhængig af kønsidentitets problemer.
- Nogen gange en kombination.

Kilde: Wivi Rasmussen, specialpsykolog Børne og ungd. Psyk. Center Bispebjerg

25

Hvordan kan den komorbide forekomst forklares? (ASF)



- Kønssydysfori og ASF er to diagnoser, der optræder samtidig
- Resultat af arvelig prædisposition vedr. udsædvanlige interesser kendetegnede for ASF
- Kønssydysfori kan forstås som OCD
- Sammenhæng mellem kønsidentitetsforstyrrelse, tvangsmæssige træk og ASF
- Neurobiologiske og fysiologiske påvirkninger

Kilde: Egen Masterafhandling, 2015

26

Udfordringer



- Forskelsbehandling, ikke inkluderende i sociale fællesskaber
- Påvirkning af uddannelses-/arbejdsindsats
- Fordomme, vold
- Stress, psykiske problemer, selvskaade, selvmordstanker, selvmord
- Fysiske udfordringer, højere dødelighed
- CPR-register

27

Hvilke udfordringer oplever transkønnede personer med ASF



- Manglen på social og følelsesmæssig gensidighed
- Manglende fleksibilitet
- Rigid og konkret tænkning → påvirker evnen til udvikling af personlig og seksuel identitet - især under puberteten
- Et middel til at tilpasse sig stressende udviklingsområder
- Intense og udsædvanlige interesser
- Behandlingsmæssige udfordringer

Kilde: Egen Masterafhandling, 2015

28

Spørgsmål



thso@aarhus.dk

29